הקומץ רבה פרק שלישי מנחות כא.

אפיק עצים ועייל נסכים. ומעטו נסכים כמה מנחה מיומתת כו' ודס מועל מנחתך וא"ת לימא ליפכא וי"ל דלא שייך לומר ליפכא כלל דהא כדי שלא נאמר (משוס) לד של מתיר הוא דאיצטריכא למיכתב מעל מנחתך למעוטי דס דמתרבי מהכהוא לד ולאו נסכים ממעטי מיניה:

יצאו עצים שאין מקבלין טומאה. פי' בקונטרס דהא דאמר כפ' כל שעה (פסחים דף לה.) והכשר לרבות עצים ולבונה אמקבלת בעלמא ואי אפשר לומר כן דבהדיא אמרינן כפ' שני דחולין (דף לו:) דחיבת הקדש דאוריימתא מהניא קרא דוהכשר וכן מוכח כפ' כל הפסולין (זבחים דף לד.) גבי אוכל בשר לפני זריקת דמה דאמרינן אבל טומאת בשר דברי הכל לוקה דאמר מר והכשר לרבות עצים ולבונה כו' ואלא דקרי ליה בפרק בית שמאי (שם דף מו:) פסולא בעלמא לאו מדרבנן קאמר אלא מדאוריימתא ופסולא בעלמא קאמר דלית ליה מלקות ועוד דהיא גופא מסתברא לדרבנן הוי לאוריימתא דלר' בב) דשמעאל דאמר פסולא בעלמא והיא דקרי לה מעלה כפ' כל שעה (פסחים דף לה.) הכי נמי קאמר גבי מעלות העריב שמש אוכל בתרומה דנפקא לן מקרא בפרק הערל (יבמות דף עד:) אלמא מעלה דאוריימתא קאמר והא דקאמר הכא יצאו עצים שאין מקבלין טומאה בעצי בב) ר) עצים קאמר ולא בעצי המערכה וא"ת מנין לנו לרבות עצים לטומאה מוהכשר מאחר דיש להו פדיון מן התורה אפילו בתר דשפיכהו לגיתרי כדמשמע ברים המנחות והנסכים (לקמן קא.) ב) לרבנן דפליגי עליה דרבי לרבי ולאי ניחא דאסיב להו קרבן גמור וי"ל דהיא דמרבי עצים בכל מקום היינו לרבי וקא קשיא משום טומאה אמאי לא תני להו בפרק שני דמעילה (דף י.) דתנן הקומץ והלבונה והקטורת כולם הוכשרו ליפסל בעבור יום וחייבין עליהם משום נותר וטמא ופיגול אין בהם וי"ל דין לרבי דין לרבנן לא מצי תני דלרבנן לא מיחייב אעצים ולרבי יש בעצים משום פיגול לאחר שנקמלו ככל דבר שיש לו מתירין לאדם לו למזבח כאיברי עולה שדם מתירין ג) :

ג) [**כאן** בחטאות החיצונות וכאן בחטאות הפנימיות. פרש"י דבחטאות הפנימיות אינו עובר עליו וטעמא כמו שמפרש לקמן ולא נהירא דא"כ בחטאות הפנימיות אמאי לא תני דלרבנן לא מיחייב אעצים ולרבי יש בעצים משום פיגול לאחר שנקמלו ככל דבר שיש לו מתירין לאדם לו למזבח כאיברי עולה שדם מתירין ג) : [**כאן** בחטאות החיצונות וכאן בחטאות הפנימיות. פרש"י דבחטאות הפנימיות אינו עובר עליו וטעמא כמו שמפרש לקמן ולא נהירא דא"כ בחטאות הפנימיות אמאי לא תני דלרבנן לא מיחייב אעצים ולרבי יש בעצים משום פיגול לאחר שנקמלו ככל דבר שיש לו מתירין לאדם לו למזבח כאיברי עולה שדם מתירין ג) :

אפיק עצים ועייל נסכים דתניא [א]אבל היין והדם והעצים והקטרת אין טעונין מלח מני אי רבי קשיא עצים אי רבנן קשיא קטרת האי תנא הוא דתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מה הפרט מפורש דבר שמקבל טומאה ועולה לאשים וישנו על מזבח החיצון אף כל דבר המקבל טומאה ועולה לאשים וישנו על מזבח החיצון יצאו עצים שאין מקבלין טומאה יצאו דם ויין שאין עולים לאשים יצאה קטרת שאינה על מזבח החיצון אלא טעמא דמעטיה קרא לדם הא לאו הכי הוה אמינא דם ליבעי מלח כיון דמלחיה נפיק ליה מתורת דם דאמר זעירי א"ר חנינא דם שבישלו אינו עובר עליו ורב יהודה אמר זעירי דם שמלחו אינו עובר עליו [ב]ורב יהודה דידיה אמר [ג]אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח מהו דתימא מישדא בה משהו למצוה בעלמא קמ"ל: גופא אמר זעירי א"ר חנינא [ד]דם שבישלו אינו עובר עליו יתיב רבא וקא אמר לה להא שמעתא איתיביה אביי [ה]הקפה את הדם ואכלו או [ו]שהמרחה את החלב וגמעו חייב לא קשיא כאן שהקפה באור כאן [ז] שהקפה בחמה באור לא הדר בחמה הדר בחמה נמי לימא הואיל ואידחי אידחי דהא בעא מיניה רבי מני מר' יוחנן דם שקרש ואכלו מהו אמר ליה הואיל ונדחה ידחה אישתיק אמר ליה דלמא [ח] ודאי כאן בחטאות החיצוניות [ט] [י](החיצונות) כאן בחטאות הפנימיות אמר אדכרתן מילתא דאמר [יא] [יב]רב חסדא דם שקרש [יג]בחטאות [יד] ואכלו חייב [טו]ולקח ונתן אמר רחמנא [טז] [(ואי) בר לקיחה ונתינה הוא בחטאות הפנימיות ואכלו פטור וטבל והזה אמר רחמנא והאי לאו בר טבילה והזאה הוא [יז]ורבא דידיה אמר אפילו בחטאות הפנימיות ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב פפא הלכך [יח] דם חמור שקרש ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב גידל אמר זעירי דם בין לח בין יבש [יט] חוצץ מיתיבי [כ]הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין לא קשיא הא דסריך הא דלא סריך: תמלח למאי אתא לכדתניא במלח יכול תבונהו ת"ל תמלח אי תמלח יכול במי מלח ת"ל במלח [כא]ולא תשבית מלח הבא מלח [כב]שאינה שובתת ואיזו זו מלח סדומית ומנין שאם לא מצא מלח [כג] סדומית שמביא מלח איסתרוקנית ת"ל תקריב תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב [כד] ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה מאי תבונהו אמר רבה בר עולא הכי קאמר יכול [כה] יתבוננו כתבן בטיט אמר ליה אביי אי הכי [כו] יתבוננו ליה אלא אמר אביי יכול יעשנו כבנין אמר ליה רבא אי הכי [כז] יבנונו מיבעי ליה אלא אמר רבא יכול [כח] תבונהו מאי תבונהו אמר רב אשי יכול יתן בו טעם [כט]כבינה תלמוד לומר תמלח כיצד הוא [ל]עושה מביא האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו אמר [לא]אביי [לב]וכן לקדירה תנו

אבל היין והדם והעצים וכו' [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [יז] [יח] [יט] [כ] [כא] [כב] [כג] [כד] [כה] [כו] [כז] [כח] [כט] [ל] [לא] [לב]

[א] אבל היין והדם והעצים והקטרת אין טעונין מלח מני אי רבי קשיא עצים אי רבנן קשיא קטרת האי תנא הוא דתניא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר מה הפרט מפורש דבר שמקבל טומאה ועולה לאשים וישנו על מזבח החיצון אף כל דבר המקבל טומאה ועולה לאשים וישנו על מזבח החיצון יצאו עצים שאין מקבלין טומאה יצאו דם ויין שאין עולים לאשים יצאה קטרת שאינה על מזבח החיצון אלא טעמא דמעטיה קרא לדם הא לאו הכי הוה אמינא דם ליבעי מלח כיון דמלחיה נפיק ליה מתורת דם דאמר זעירי א"ר חנינא דם שבישלו אינו עובר עליו ורב יהודה אמר זעירי דם שמלחו אינו עובר עליו [ב]ורב יהודה דידיה אמר [ג]אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח מהו דתימא מישדא בה משהו למצוה בעלמא קמ"ל: גופא אמר זעירי א"ר חנינא [ד]דם שבישלו אינו עובר עליו יתיב רבא וקא אמר לה להא שמעתא איתיביה אביי [ה]הקפה את הדם ואכלו או [ו]שהמרחה את החלב וגמעו חייב לא קשיא כאן שהקפה באור כאן [ז] שהקפה בחמה באור לא הדר בחמה הדר בחמה נמי לימא הואיל ואידחי אידחי דהא בעא מיניה רבי מני מר' יוחנן דם שקרש ואכלו מהו אמר ליה הואיל ונדחה ידחה אישתיק אמר ליה דלמא [ח] ודאי כאן בחטאות החיצוניות [ט] [י](החיצונות) כאן בחטאות הפנימיות אמר אדכרתן מילתא דאמר [יא] [יב]רב חסדא דם שקרש [יג]בחטאות [יד] ואכלו חייב [טו]ולקח ונתן אמר רחמנא [טז] [(ואי) בר לקיחה ונתינה הוא בחטאות הפנימיות ואכלו פטור וטבל והזה אמר רחמנא והאי לאו בר טבילה והזאה הוא [יז]ורבא דידיה אמר אפילו בחטאות הפנימיות ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב פפא הלכך [יח] דם חמור שקרש ואכלו חייב הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות אמר רב גידל אמר זעירי דם בין לח בין יבש [יט] חוצץ מיתיבי [כ]הדם והדיו והדבש והחלב יבשין חוצצין לחין אינן חוצצין לא קשיא הא דסריך הא דלא סריך: תמלח למאי אתא לכדתניא במלח יכול תבונהו ת"ל תמלח אי תמלח יכול במי מלח ת"ל במלח [כא]ולא תשבית מלח הבא מלח [כב]שאינה שובתת ואיזו זו מלח סדומית ומנין שאם לא מצא מלח [כג] סדומית שמביא מלח איסתרוקנית ת"ל תקריב תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב [כד] ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה מאי תבונהו אמר רבה בר עולא הכי קאמר יכול [כה] יתבוננו כתבן בטיט אמר ליה אביי אי הכי [כו] יתבוננו ליה אלא אמר אביי יכול יעשנו כבנין אמר ליה רבא אי הכי [כז] יבנונו מיבעי ליה אלא אמר רבא יכול [כח] תבונהו מאי תבונהו אמר רב אשי יכול יתן בו טעם [כט]כבינה תלמוד לומר תמלח כיצד הוא [ל]עושה מביא האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו אמר [לא]אביי [לב]וכן לקדירה תנו

[ב] ורב יהודה דידיה אמר אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח. לכיון דעלמן מחלב מון למערכה הו לא משקי ריחא (זבחים מו:). **הקפה.** הקריבו ע"י הסור (חולין קכ.).

שיטה מקובצת

[א] שהקפהו בחמה באור לא הדר בחמה הדר. לאו דוקא דלאו בהכי הליא מילתא אלא כלומר באור לא חזיא למילתא בחמה (לא) חזיא למילתא: [ב] בחטאות החיצוניות חיבת הדקדוק השני נמחק: [ג] דאמר רבא אמר רב חסדא: [ד] בחטאות החיצוניות דאכלו: [ה] דחסנא דבר לקיחה חיבת הראי ליתא שם: [ו] דם חמור שקרש כו'. משום רבותא דחמור נקיט לה דאע"ג דאין ראוי לקרבן לפי שאין קרבן בטמאים אפ"ה חייב עליו [כך פ"ה] ולא נהירא שהרי איכא קראי בפ' דם שחיטה לרבות דם חיה דדם בהמה טמאה לחייב עליו כדת לכך נראה לפרש הכא הרבותא משום דקרש דסד"א דהא דקרש חייב ה"מ בדם דטהורה שכנגדו ראוי לחטאות החיצוניות אבל דם חמור שקרש דאין דם בהמה טמאה ראויה אפילו צלול לחטאות החיצוניות אימא לא יתחייב עליו בקרוש קמ"ל דאפ"ה חייב הואיל וכנגדו בטהורה ראוי בחטאות החיצוניות: [ז] חוצץ פ"ה לענין טבילה והה"נ לענין נטילת ידים דכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ לנטילת ידים כדאיתא בפ' כל הבשר: [ח] סדומית. עיין בערך בן ב' מלח סדומית אינו שובת קיץ וחורף שהים משליכו לאגמיו: [ט] ואפילו בשבת. עיין בשדרי מהר"ם סימן ח: [י] יכול. יתבונו פ"א יתבונו: [יא] אי הכי יתבונו פ"א יתבלנו: יב) יבנונו: יג) יכול תבונהו פ"א יבונו: יד) דם שמלחו אינו עובר עליו בפלאים הרי: טו) מישדא משהו. מלח בעלמא למצוה: טז) תהוכות דהקפהו באור ואכלו חייב והר"א: יז) הילכך כיון דאמרת: יח) חיובה התורה כרת כר הראוי לקרבן ואפילו קרש חייב עליו אם אכלו הואיל וכנגדו ראוי היה (לא מבעיא דודאי חייב עליו) הואיל ושהורה היא ריש בטהורים הראוים לקרבן אלא: יט) פרוץ. שכשטובלין בו אצבע: כ) מלח של מרוים: כא) סדומית שהים משליכה לאגמיה: כב) דלר' שמעון הוא דאמר: כג) בעצי חולין ותיבת עצים נמחק: כד) עליו. נ"א והיינו. עיין שם בחוס' (דף ק"ט ע"א): כה) אינו עובר עליו דם שמלחו אינו עובר עליו ותיבות דמיירי אחר בישולא ליש:

דמגיו. דיין אין טעון מלח: וקפריך הש"ס **מני.** הך ברייתא: **קטרת.** דהא (ב) רבינו לעיל (דף כ.) כל שאתריכ אתין לו חוזה וקטרת נמי דבעי עצים בעי מלח ולקמן (ע"כ) נמי אמרינן בראשו של מזבח שם מולחין הקטרת והקומץ: **הפרט.** מנהתן: **עצים אין מקבלין טומאה.** ואע"ג דעצי מערכה מקבלין טומאה כדאמרינן בפרק שני דפסחים (לה.) והכשר [ויקרא ז] לרבות עצים ולבונה הכיון מדרבנן הוא משום מיכת הקדש וקרא אסמכתא בעלמא דהא עצים בעלמא לא מקבלי טומאה: **דם שבשלו.** בין דחולין בין דקדשים ואכלו אינו עובר עליו דהא לא מייתי תורה אלא על הדם הראוי לכפרה ודם קדשים משבישלו לא חזי למילתיה ונפק מתורת דם ד"ז ומלין הכי הוא כדותמ: **מהו דתימא מישדא בה משהו** [ב] **למצוה בעלמא.** ומשום הכוא משהו לא נפיק מתורת דם: **הקפה.** כמו (שמות טו) קפלו (ג) תהומות [ב]: ג)(**קפה באור**). ואכלו מייב משום דם או חלב: **בחמה.** הדרא לכמות שהיה עלולה לכך מייב: **דם שקרש.** קא סלקא דעתך ואפילו דחולין: **כאן בחטאות החיצונות.** הא דקתני הקפה את הדם בחמה ואכלו מייב והוא הדין לגבי חולין הואיל ולאו לכפרה בקדשים: והא דאמר זעירי אינו עובר עליו **בחטאות הפנימיות.** כגון פרים ושעירים הנשרפים וטעמא מפרש לקמן: **הלכך.** יז) דאמרת אמרינן הואיל וכנגדו ראוי: **דם חמור.** אע"פ שאינו ראוי לקרבן ואיכא לאמיר דלא מייבה יח) תורה כרת אלא על דם הראוי לקרבן אלא אפילו חמור ט"אלין(ט) קרבן בטמאין אפילו הכי מייב: **חוץ.** לענין טבילה: **סריך.** שמתחיל להמייבש ולהדבק קצת חוצץ: ט)**לא סריך.** יא) שכשמולין בו אצבע נמשך והולך חוט ממנו (יב) (ופופקא) הדם): **תבונהו.** מפרש לקמן: **מי מלח.** כ) מוריס: **שאינה שובתת.** שמצויה בקיץ ובחורף(יג) ומלח סדומית כא) היס משליכה לאגפה: **איסתרוקנית.** מן הקרקע נעשית וכידי אדם: **מכל** (ד) **שהוא.** בין סדומית בין אסתרוקנית ט): **מכל מקום.** ואפילו חוטר לאדם: סדומית דקה אסתרוקנית גסה: (ה) **יכול יבונונו.** יתן מלח הרבה כתבן בטיט: **כבנין.** מלח הרבה שויה על שורה: **נוחנם טעם** (ו) [כבינה]. בחדס: **תקריב בשבת ובטומאה.** אם קרבן ליבור הוא ואמטעיון דמליחתן עבודה היא ולמי שבת וטומאה כשאר עבודות: וכן

עין משפט נר מצוה

מז א מי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' יא:
מז ב מי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה ד:
ג (מי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו ופי' מ"מ ולח"מ):
יז ד מי' פ"יד מה הלכה יא:
יח ה מי' פ"ב מהל' מקואות הל' כ: (נמקיע"ב ריש פימן קלח סעיף טון):
יט ו מי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' יא:
כ ז מי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' י טוס"ע י"ד סימן סט סעיף ד:

מוסף רש"י

אברים שצלאן והעלן אין בהם משום לריח ניחוח. לכיון דעלמן מחלב מון למערכה הו לא משקי ריחא (זבחים מו:). **הקפה.** הקריבו ע"י הסור (חולין קכ.).

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד ל
2. וְכָל קָרְבָּן מִנְחָתֶךָ בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ עַל כָּל קָרְבָּנֶךָ תַּקְרִיב מֶלַח: ויקרא ב יג

הגהות הב"ח

(א) גב' אמר ליה לאמת מלן כל"ל ומיכת תלי נמחק: (ב) רש"י ד"ה קשיא וכו' שאמרים: (ג) ד"ה הקפה וכו' מהומות סה"ד ואח"כ מ"ה דהקפה באור ואכלו אינו חייב: (ד) ד"ה לא סריך שבשמולין וכו' להדם הס"ד: (ה) ד"ה תקריב אפילו בשבת ע"ל קדם ד"ה יכל יתבונו:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה דם חמור וכו' ראין קרבן בטמאין. נראה לתרוץ דלא דוקא נקרב דהא בלא נקרב הוי מיתוס דלף דאין קרבן בטמאים ומתלי הכי הוא דחייב מאוס בלא נקרב פטור דחייב מאוס דם וכו' כדם בטמה דעלמא מה"מ לא לחייב נקרבים דמ"מ מהיכת מולין בחייב נקרבים אמנם תמוה לי דא"כ מלי חיים ר"פ הא מתניתין עבוכה היא רים פרק דם שחיטה דכן שמלים כן מיסוגים חייבים על דמו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com